

เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง

ฉบับที่ ๑๒/ ๕๙ (๑ - ๑๖ พ.ค.๕๙)

ไทยมีความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปฏิบัติการของ IS

เขียนโดย นายอิทธิ กวีพรสกุล
นักข่าวชำนาญการพิเศษ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

กลุ่มนักรบญิฮัด (Jihadist Group) ที่ควบคุมพื้นที่ภาคเหนือของอิรักและซีเรียซึ่งประกาศ เมื่อมิถุนายน 2557 ให้เรียกชื่อตัวเองว่า รัฐอิสลาม (Islamic State-IS)¹ เป็นขบวนการมุสลิมอาหรับ-สุหนี่ ซึ่งลุกขึ้นมาต่อต้านการรุกรานของสหรัฐฯ และผู้นำชีอะฮ์ในอิรักและซีเรียทั้งนี้ ในช่วงต้นกรกฎาคม 2557 กลุ่ม IS ได้ประกาศจัดตั้งรัฐคาลิฟะห์ (Caliphate) หรือ “กาหลิบ” (รูปแบบการปกครองหลังยุคศตวรรษที่ 7) โดย มินาย Abu Bakr al-Baghdadi เป็นผู้นำ การประกาศจัดตั้งรัฐคาลิฟะห์ดังกล่าวแม้ถูกประณามอย่างรุนแรงจากฝ่ายชีอะฮ์และโลกมุสลิมบางส่วน แต่ก็มีกลุ่มกบฏหลายกลุ่มจากตะวันออกกลาง แอฟริกาใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประกาศสวามิภักดิ์กับ IS

ที่ผ่านมา IS ได้สร้างภาพลักษณ์ความรุนแรงสู่ประชาคมโลก โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางในการเผยแพร่รวมทั้งเข้าควบคุมพื้นที่ยึดครองในซีเรียและอิรักด้วยวิธีการโหดร้ายทำให้ในที่สุดกองกำลังผสมซึ่งนำโดยสหรัฐฯ ได้ประกาศปฏิบัติการต่อต้าน IS สำนักข่าวกรองกลาง (CIA) ของสหรัฐฯ ประเมินว่า IS มีกำลังนักรบมากกว่า 30,000 คน ในจำนวนนี้มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นนักรบจากชาติตะวันตก ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้กลุ่ม IS เข้มแข็งมากคือ การหาเงินทุนได้อย่างไม่ขาดสาย นอกจากการยึดครองบ่อน้ำมันและลักลอบจำหน่ายในตลาดมืดผ่านตอร์กิกลุ่ม IS ยังหาเงินจากการรีดไถชาวบ้านและนักธุรกิจท้องถิ่น รวมทั้งได้รับเงินบริจาคจากนักธุรกิจชาวมุสลิมระฮาบีย์ทั่วโลกด้วย

การก่อการร้ายนอกพื้นที่ควบคุมของ IS

ปฏิบัติการก่อการร้ายในกรุงปารีส ฝรั่งเศส (13 พ.ย.58) และกรุงจาการ์ตา อินโดนีเซีย (14 ม.ค.59) ที่ผ่านมาซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก นอกจากเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติการ (modus operandi) ในพื้นที่นอกการควบคุมของกลุ่ม IS (Islamic State) ยังสะท้อนถึงจุดอ่อนด้านการประสานงานแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวกรองเกี่ยวกับการต่อต้านการก่อการร้ายของประเทศเป้าหมายที่ถูกโจมตีด้วย สำหรับไทยมีเมืองสำคัญหลายเมืองที่อาจตกเป็นเป้าหมายการโจมตีของผู้ก่อการร้าย ซึ่งหน่วยงานด้านความมั่นคงควรให้ความสนใจเพิ่มมาตรการระวังป้องกัน

¹เดิมใช้ชื่อกองกำลังรัฐอิสลามแห่งอิรักและซีเรีย (Islamic State of Iraq and Syria-ISIS) หรือกองกำลังรัฐอิสลามแห่งอิรักและเลแวนท์ (The Islamic State of The Iraq and Levant-ISIL) คำว่า Levant หมายถึงเขตแดนในบริเวณที่ตั้งของซีเรียและดินแดนใกล้เคียงโดยเฉพาะเขตแดนด้านตะวันออกของทะเลเมดิเตอร์เรเนียน สำหรับซีเรียมีชื่อ ในภาษาอาหรับว่า al-Sham กองกำลังนี้ยังมีชื่อเรียกในภาษาอาหรับว่า Al - Dawla Al - slamiya fi al-Iraq wa al-Sham บางครั้งใช้ชื่อย่อว่า “Daesh” หรือ “Da’ish”

การโจมตีของ IS โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงปารีสมีความคล้ายคลึงกับรูปแบบการโจมตีเมืองมูบไบ อินเดียเมื่อปี 2551 ทั้ง การคัดเลือกเป้าหมาย จำนวนผู้ปฏิบัติการ และผลกระทบ กล่าวคือผู้ก่อการร้ายจำนวนอย่างน้อย 10 คน (จัดทีมคล้ายชุดปฏิบัติการพิเศษ) พร้อมอาวุธปืน AK 47 รวมทั้งมีระเบิดพลีชีพ โจมตีเป้าหมาย

เป้าหมายร้านอาหาร คาเฟ่ และศูนย์กลางแหล่งบันเทิงที่คัดเลือกไว้ เพื่อให้เกิดการเสียชีวิตจำนวนมากและสร้างผลกระทบอย่างสูง การโจมตีเมืองมูบไบมีผู้เสียชีวิต 164 คน ส่วนกรุงปารีสมีผู้เสียชีวิต 130 คน บาดเจ็บ 352 คน

สนง. ตำรวจสากลภาคพื้นยุโรป (EUROPOL) ระบุในเอกสารผลการประชุมเครือข่ายการตอบโต้ขั้นต้น (First Response Network) ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านต่อต้านการก่อการร้ายของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปเมื่อ 30 พ.ย. - 1 ธ.ค.58 ว่า IS ได้พัฒนาการควบคุมสั่งการปฏิบัติการในต่างประเทศ โดยอาจใช้สมาชิกปฏิบัติการในท้องถิ่นที่ผ่านการฝึกทางยุทธวิธีจากซีเรีย อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีหลักฐานเป็นรูปธรรมที่แสดงว่าผู้ก่อการร้ายลักลอบเดินทางเข้ายุโรปโดยอาศัยการแอบแฝงในกลุ่มผู้อพยพ

กลุ่ม IS มีขีดความสามารถชักชวนชาวต่างชาติให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่จำเป็นต้องผ่านกระบวนการบ่มเพาะความรุนแรงทั้งนี้ กลุ่มเยาวชนมีโอกาสดูถูกชักชวนและปลุกฝังความรุนแรงได้รวดเร็วกว่าผู้ใหญ่ ผู้ถูกจับกุมเพราะการเข้าร่วมหรือแสดงเจตนาจะเข้าร่วมกลุ่ม IS จำนวนน้อยกว่าครึ่งของทั้งหมด มีความรู้เกี่ยวกับศาสนาของตนเองดีและเป็นกลุ่มที่เปราะบางต่อการตีความคัมภีร์อัล-กุรอาน ตามแนวทางของ IS และในจำนวนนักรบต่างชาติทั้งหมดของ IS ร้อยละ 20 เป็นผู้มีปัญหาทางจิตก่อนเข้าร่วมกับ IS และ ร้อยละ 80 มีประวัติก่ออาชญากรรมชั้นลหุโทษจนถึงขั้นร้ายแรง

การแสวงประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT)

สมาชิก IS ใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือสื่อสาร จัดหาอาวุธ เอกสารปลอมและบริการต่างๆ เช่น WhatsApp Skype และ Viber ส่วน Facebook VKA และ Twitter ถูกใช้เป็นที่รวมกลุ่มเฉพาะสมาชิกที่ได้รับเชิญและสื่อสารกันด้วยรหัสลับ รวมทั้งใช้โปรแกรม TOR (The Onion Router) และ VPN (Virtual Private Network) ปกปิดร่องรอย/หลีกเลี่ยงการตรวจจับของ จนท. หน่วยข่าวกรองและบังคับใช้กฎหมาย

การปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การก่อการร้ายในต่างประเทศของกลุ่ม IS โดยมอบหมายให้สมาชิกในท้องถิ่นของประเทศเป้าหมายเป็นผู้ตัดสินใจและคัดเลือกเป้าหมายแบบเลือกสุ่มด้วยวิธีการซับซ้อน (Sophisticated) และไม่ซับซ้อน (Unsophisticated) ต่อเป้าหมายที่มีการระวังป้องกันต่ำ (Soft Target) และเป้าหมายที่มีการระวังป้องกันสูง (Hard Target) อาจเกิดขึ้นอีก

ในอนาคตอันใกล้หากหน่วยงานความมั่นคงไม่มีข่าวกรองที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับความตั้งใจ (intention) รวมทั้งกิจกรรม ความเคลื่อนไหวของผู้ก่อการร้าย อาจทำให้เกิดความยากลำบากในการคาดการณ์ายล่วงหน้าถึงรูปแบบ เวลา และสถานที่ที่เป็นเป้าหมายของผู้ก่อการร้ายต่อไป

ข้อเสนอแนะแนวทางการรับมือภัยคุกคามแบบใหม่

แม้ยังไม่ปรากฏสิ่งบอกร่องเหตุเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของกลุ่ม IS หรือกลุ่มก่อการร้ายที่ได้รับแรงบันดาลใจจาก IS รวมทั้งกลุ่มหัวรุนแรงคลั่งศาสนาลัทธิสุดโต่งในไทย แต่การดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวและการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้เมืองสำคัญต่างๆ ของไทย มีความเปราะบางและอาจก่อให้เกิดผลกระทบรุนแรงเป็นวงกว้าง ด้วยการกระทำของผู้ก่อการร้ายแบบไม่แยกแยะเป้าหมาย

แนวทางปฏิบัติหน่วยงานด้านความมั่นคงน่าจะให้ความสำคัญกับงานข่าวกรองในการรักษาความปลอดภัยเพื่อต่อต้านการก่อการร้าย โดยเชื่อมโยงเครือข่ายกล้องวงจรปิดของเอกชนใช้เครือข่ายอาสาสมัครช่วยเป็นหูเป็นตา มีมาตรการระบุถิ่นที่อยู่และพฤติกรรมของพลเมืองประเทศคู่ขัดแย้งที่เข้ามาอาศัยในท้องถิ่น รวมทั้งมีมาตรการควบคุมสถานที่เก็บรักษาจำหน่ายวัตถุระเบิด สารเคมีที่อาจถูกนำมาใช้ประกอบเป็นระเบิดแสวงเครื่อง

อ้างอิง

- [What is 'Islamic State'? 2](http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29052144) December 2015 (http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29052144)
- [Isis, Isil, IS or Daesh? One group, many names](http://www.bbc.com/news/world-middle-east-27994277) By Faisal Irshaid 2 December 2015 (http://www.bbc.com/news/world-middle-east-27994277)
- [Isis vs Daesh vs Isil vs Islamic State: What do the different names mean and why are there so many?](http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/isis-vs-daesh-vs-isil-vs-islamic-state-what-do-the-different-names-mean-and-why-are-there-so-many-a6759106.html) 3 December 2015 (http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/isis-vs-daesh-vs-isil-vs-islamic-state-what-do-the-names-mean-and-why-are-there-so-many-a6759106.html)
- ศุทธิมาดา รัชกุลสิทธิ์ยา, (2555), [LeT: Threat to India's National Security](#) Bangkok.
- Sarah Miller Beebe and Randolph H. Pherson, (2014) [Cases in Intelligence Analysis Structured Analytic Techniques in Action](#), Second Edition US SAGE Publications Inc.
- EUROPOL, (2016). [Changes in modus operandi of Islamic State terrorist attacks](#) . The Hague, 18 January 2016.